

Asia: VN/23943/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi jätelain muuttamisesta

Lausunto

5 c § Toisessa ETA-maassa tehdyn päätöksen ja lainsäädännön tunnustaminen

Ei lausuttavaa.

32 § Kunnan velvollisuus järjestää jätehuolto

Ei lausuttavaa.

35 § Kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen järjestäminen

Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta (TYNK) kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja jättää asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä laiksi jätelain muuttamisesta. Asiantuntijalausunto on koottu yhteistyössä neuvottelukunnan kolmentoista Suomessa toimivan tuottajayhteisön kanssa.

Hallituksen esityksellä halutaan selkeyttää kunnan ja jätteen haltijan välistä vastuunjakoja ja rajata kunnan vastuu pääosin kotitaloudessa ja vapaa-ajan asunnossa syntyvään jätteeseen. Siirtämällä kirjat tuottajavastuun piiriin pyritään lisäämään kirjojen kierrätystä. Myös sivutuotteiden ja jäteperäisten materiaalien tuontia Suomeen uusiutuotteiden raaka-aineeksi sujuvoitetaan.

Lausunnossa esitämme myös hallituksen esityksen ulkopuolelta joitain täsmennysehdotuksia nykyiseen jätelakiin. Tämän lausunnon lisäksi pyydämme huomioimaan tuottajayhteisöjen alakohtaisesti erikseen toimittamat huomiot.

Jätelain mukainen tuottajavastuu on kiertotalouden supervoima ja tärkeä osa yritysvastuuta. Se velvoittaa tuottajavastuun alaisten tuotteiden valmistajat ja maahantuojat huolehtimaan markkinoille saattamiensa tuotteiden jätehuollosta ja kierrätyksestä. Tuottajayhteisöt ovat maahantuojien ja valmistajien perustamia yhteisöjä, jotka hoitavat tuottajavastuunvelvoitteet jäsenikseen liittyneiden tuottajien puolesta. Tuottajavastuun alaisille tuotteille on Suomessa järjestetty valtakunnallinen keräysverkosto, jonka kautta kulkee vuodessa yli kaksi miljoonaa tonnia

jätettä uudelleenkäyttöön, kierrätykseen ja hyödyntämiseen, eli tukemaan Suomen kiertotaloutta. Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta on Suomessa toimivien tuottajayhteisöjen asiantuntijaverkosto, joka pyrkii vaikuttamaan siihen, että tuottajavastuu saadaan Suomessa toteutumaan mahdollisimman tehokkaasti.

Vaikka tuottajavastuu on ollut voimassa monien tuotteiden osalta jo vuosikymmeniä, eivät läheskään kaikki tuottajavastuun piiriin kuuluvista yli 50 000 ja ulkomaisista etämyyjistä ole rekisteröityneet ja kantaneet vastuutaan. Tarvitaan tuottajavastuun tehokkaan toteutumisen turvaavaa lainsäädäntöä, sekä valvontaviranomaisille tehokkaita keinoja puuttua vapaamatkustamiseen. Haasteeksi valvonnassa on muodostunut luotettavan tiedon saaminen tuotteiden maahantuojista ja siksi lainsäädännöllä tulisi varmistaa, että ainakin tuottajavastuun toteutumista valvovilla viranomaisilla olisi kaikki tarvittavat tiedot tuotteiden maahantuonnista. Jätelakiin on kirjattu vaatimus ylläpitää tuottajarekisteriä koskevaa tietopalvelua ja sitä kautta on entistä helpompi selvittää mitkä yritykset ovat hoitaneet tuottajavastuunsa. TYNK haluaa kannustaa sen käyttöönottoon laajasti mm. julkisissa hankintayksiköissä, jotta tuottajavastuun hoitaminen nousisi hankinnoissa yhdeksi tärkeäksi kriteeriksi.

Haluamme kohteliaimmin saattaa ympäristöministeriön tietoon hallituksen esityksen keskeisimmät kohdat tuottajayhteisöjen näkökulmasta ja esittää joitain kehitys- ja muutosesityksiä.

Kunnioitavasti

Olli Alanen

Puheenjohtaja

Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta TYNK

Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta TYNK:n jäsenet:

Akkukierrätys Pb Oy

ERP Finland ry

FLIP ry

Recser Oy

SELT ry

SER-tuottajayhteisö ry

Sumi Oy

Suomen Autokierrätys Oy

Suomen Keräyspaperi Tuottajayhteisö Oy

Suomen Keräystuote Oy

Suomen Pakkaustuottajat Oy

Suomen Palautuspakkaus Oy

Suomen Rengaskierrätys Oy

Lausunto: 35 § Kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen järjestäminen

Mikäli kunta voi päättää hankalien kulkuyhteyksien, pienen volyymin ja jätteiden haltijoiden vähäisyyden vuoksi jättää kiinteistökeräyksen järjestämättä tietyllä alueella, samanlaisen oikeuden tulisi koskea tasapuolisesti myös tuottajaa, silloin kun tuottaja järjestää keräyksen. TYNK esittää pykälän 35 muotoiluksi:

"Kunta ja tuottaja voi päättää, että kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta ei järjestetä alueella, jossa on hankalat kulkuyhteydet, vähän jätteen haltijoita tai vähän kuljetettavaa jätettä, jollei kuljetusta ole ympäristö- tai terveyssyistä pidettävä tarpeellisenä. "

48 § Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat

Hallitus esittää kirjojen siirtämistä tuottajavastuun piiriin. Tuottajavastuun toteutuminen ja kaikkien tuottajien osallistuminen raportointiin ja kustannusten jakoon on tärkeää. Tuottajavastuun laajentaminen kirjoihin voi oikein tehtynä vahvistaa jo nykyisin hyvin toimivaa tuottajavastuujärjestelmää.

Tuottajavastuun laajentamista suunniteltaessa on mielestämme tärkeää selvittää huolellisesti, miten uuden tuottajavastuualan tuottajat saadaan kattavasti kantamaan vastuunsa. Suomalaisen yritysten kilpailukykyä ei pidä huonontaa yhtään näinä epävarmoina aikoina.

Kirjojen tuottajavastuun osalta on ollut keskustelua kirjojen tuomisesta sellaisenaan osaksi paperin tuottajavastuujärjestelmää. Pieneltäkin vaikuttava muutos kierrätettävän materiaalin koostumuksessa voi merkittävästi heikentää kerätyn materiaalin kierrätyskelppoisuutta ja käytännössä tehdä toimivan ja kustannustehokkaan järjestelmän toimimattomaksi ja kalliiksi. Pyydämme varmistamaan, ettei uuden tuottajavastuualan lisääminen jätelakiin vaaranna nykyisten järjestelmien toimintaedellytyksiä.

Vaikka hallituksen esitys kirjojen siirtämisestä tuottajavastuun piiriin on sinänsä kannatettava, hallituksen esityksestä poiketen emme kuitenkaan voi tukea kirjojen liittämistä suoraan paperin tuottajavastuuseen muiden paperituotteiden rinnalle.

Tuottajavastuujärjestelmää kehitettäessä tulee ottaa huomioon kehityksen vaikutukset nykyisin olemassa oleville ja toimiville tuottajavastuualoille ja niiden tuottajien kustannuksille. Tuottajavastuujärjestelmän vapaamatkustamista ei voida vähentää niin, että sen vähentäminen lisää merkittävästi olemassa olevien tuottajavastuujärjestelmien kustannuksia. Kirjojen tuottajavastuun kustannuksia ei saa jättää muiden paperituotteiden tuottajien kannettaviksi.

On huomioitava, että erilaiset jakeet vaativat erilaisen kierrätysprosessin ja niiden materiaalit tulee pitää aidosti erillään, jotta kierrätys ja uudelleenkäyttö voidaan turvata. Koska kuluttaja ei välttämättä ymmärrä kirjojen ja keräyspaperin eroja kierrätysprosessissa, tulisi keräyspisteverkostot pitää erillään.

Uuden tuottajavastuualan erityispiirteet voivat estää nykyisten keräysjärjestelmien hyödyntämisen, erityisesti kirjojen tapauksessa, kun kyse on kierrätysominaisuuksiltaan täysin erityyppisestä tuotteesta kuin nykyiset kierrätyspaperina käsiteltävät paperi ja paperituotteet.

Haluamme myös korostaa, että valvoville viranomaisille pitää taata pääsy valvontaa varten tarvittaviin tietoihin ja riittävät resurssit sekä tehokkaat valvontakeinot kaikkien tuottajien osallistumisen varmistamiseksi myös uuden tuottajavastuualan tapauksessa. Rangaistussäädösten tulee olla tehokkaita ja käyttökelpoisia.

Siirtymäsäännös

Ei lausuttavaa.

Muuta huomioitavaa

Ei lausuttavaa.

Jokela Eija
Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta, TYNK - Olli Alanen, Tuottajayhteisöjen
neuvottelukunnan puheenjohtaja yhteistyössä tuottajayhteisöjen kanssa